

Historiske ph.d.-afhandlinger

1990-99

VED

PETER HENNINGSEN

I løbet af de sidste ca. 10 år har ph.d.-uddannelsen sat et mærkbart, forskningsmæssigt præg på de danske universiteters historiske institutter¹. Fra en spæd start i begyndelsen af 1990'erne, med få indskrevne stipendiater, er antallet af ph.d.-studerende vokset så markant, at deres forskning er kommet til at udgøre en væsentlig del af de enkelte institutters forskningsindsats. Alene Institut for Historie ved Københavns Universitet huser i skrivende stund således omkring 10-15 ph.d.-stipendiater, der næsten udelukkende er beskæftiget med forskning.

Stipendiaternes forskningsresultater kommer imidlertid ikke altid til offentlighedens kundskab, med mindre de efterfølgende udgives som monografier, hvilket da også sker i en række tilfælde. Tidsskriftet 1066 har dog løbende publiceret bibliografier over historiske ph.d.-afhandlinger, ligesom 1066 også siden begyndelsen af 1970'erne har publiceret bibliografier over historiske specialer. Nogen samlet fortegnelse over ph.d.-afhandlinger er dog aldrig blevet publiceret.

Dette rådes der nu bod på med nedenstående bibliografi, der i prin-

¹ Enkelte licentiatafhandlinger, særligt fra begyndelsen af 1990'erne, har sandsynligvis indsnæget sig blandt ph.d.-afhandlingerne, ligesom enkelte afhandlinger fra Institut for historie, kultur og samfundsbeskrivelse ved Odense Universitet, vel ikke ligefrem kan klassificeres som historiske afhandlinger. De er dog medtaget alligevel. For at øge forvirringen skal det nævnes, at der også på andre institutioner og institutter udarbejdes historiske ph.d.-afhandlinger, som ikke alle er medtaget på dette sted, f.eks. på Danmarks Lærerhøjskole, Panum-Instituttet, Institut for Arkæologi og etnologi (KU), Østeuropainstituttet (KU), Center for Afrikastudier (KU) og adskillige andre steder. I øvrigt takkes Thorsten Borring Olesen (ÅU), Kathe Mobeck Jespersen (RUC), Lis Krogh Hansen (OU) og Birthe Miller (KU) for velvillig assistance ved bibliografiens udarbejdelse.

Anvendte forkortelser: KU: Københavns Universitet, OU: Odense Universitet, RUC; Roskilde Universitetscenter, ÅU: Århus Universitet (der foreligger endnu ikke nogen færdige ph.d.-afhandlinger fra det historiske institut på Ålborg Universitet).

cippet er fuldstændig. Mangler kan dog let have indsneget sig, idet hovedparten af universiteterne ikke har haft nogen egentlig politik for registrering af ph.d.-afhandlinger. Kun Odense Universitet og Roskilde Universitetscenter har således kunnet levere en komplet fortegnelse, hvorimod oplysninger om ph.d.-afhandlinger fra København og Århus har måttet stykkes sammen på grundlag af flere forskellige kilder. Undertegnede vil derfor med glæde modtage evt. henvendelser fra ph.d.-ere, hvis afhandlinger ikke er optaget i bibliografien, således at fejlen kan blive rettet og fortegnelsen komplementeret.

Bibliografien indeholder ialt 102 afhandlinger, der fordeler sig på følgende måde:

Københavns Universitet	47
Århus Universitet	21
Odense Universitet	21
Roskilde Universitetscenter	12
Danmarks Lærerhøjskole	1
Ialt	102

Fordelingen viser, at det er på Københavns Universitet, der bliver produceret flest historiske ph.d.-afhandlinger, hvilket da også er ganske naturligt, sålænge Institut for Historie ved KU har det største antal stipendiater. Alene i 1999 er fem nye stipendiater således blevet ansat, mens antallet i 1998 var to, og i 1997 fire.

Den kronologiske og tematiske spredning i afhandlingerne ser groft taget således ud:

Historieteori, metode og teori	4
Historieformidling, bl.a. undervisning, film og tv	1
Oldtid	8
Middelalder	12
Ca. 1500-1789	9
Ca. 1789-1900	22
Ca. 1900-1945	18
Ca.1945 -	19
Kan ikke umiddelbart tidsfæstes	9
Ialt	102

Det kan selvfølgelig ikke undgås, at der er en del periodemæssige overlapninger, men statistikken giver alligevel et indtryk af, at det særligt er det 20. århundredes historie, der har optaget de ph.d.-studerende, mens emner som historieformidling og historieteori ikke fylder over-

vældende meget. Heller ikke perioden ca. 1500-1789 interesserer stpendiaterne synderligt. Ph.d.-afhandlingernes kronologiske spredning afspejler med andre ord den tendens, som også kan genfindes blandt historiespecialerne: også her er den ældre historie jo talmæssigt underpræsenteret, ligesom tilfældet er med emner som historiografi, teori og metode. At så mange ph.d.-stipendiater forsker i det 20. århundredes historie er derfor næppe et udtryk for, at de historiske institutter favoriserer ansøgere med projektbeskrivelser indenfor nyeste tid, men snarere et tegn på en generel trend i tiden.

Et nærmere gennemsyn af ph.d.-bibliografien vil desuden afsløre, at traditionelle discipliner som landbohistorie, dansk politisk historie, socialhistorie og økonomisk historie ikke fylder meget i det samlede billede. De ph.d.-studerende har i stedet kastet sig over en række emner, der ofte behandles tværfagligt og grænser til fag som antropologi, sociologi, religionsvidenskab, arkæologi og statskundskab. Nyere forskningsretninger som mentalitetshistorie, historisk antropologi, kulturhistorie og begrebshistorie/diskursanalyse har heller ikke vundet den store genklang blandt de unge historikere. Her er det stadig et fag som europæisk etnologi, der er førende.

Bortset fra periodiseringen og andre ret overordnede kategoriseringer, er det næsten håbløst at udpege nogen generel trend i ph.d.-afhandlingernes tematik, med mindre man da netop vil udråbe variationen som trend. I dag findes der ikke noget emne, som man ikke kan skrive historie om, og det er vel i virkeligheden det mest markante og det mest interessante, man kan sige på baggrund af såvel speciale- som ph.d.-fortegnelsen. Såvel specialer som ph.d.-afhandlinger bryder generelt med den traditionelle forestilling om, hvad der er historiefagets genstandsfelt. I den moderne historieforskning findes ingen grænser – alt kan tages under behandling – og bliver det. Al tale om at faget historie fortrinsvis bør beskæftige sig med dette eller hint – sådanne antikverede røster høres faktisk stadig – dementeres klart af de unge historikere og deres valg af emner.

Bibliografi

- Andersen, Peter Ramskov: Vildskab over landet. Landbrugernes sam-
menslutning. En protestbevægelse i landbruget 1930-45 (OU 1996)
- Andresen, Carl Erik: Dansk møbelindustri 1870-1965 (KU 1990)
- Banke, Cecilie: Familie og familiepolitik i mellemkrigstidens Danmark.
Om forholdet mellem stat og samfund i den danske moderniserings-
proces (RUC 1999)
- Bisgaard, Lars: De glemte altre. Gildernes religiøse rolle i senmiddelal-
derens Danmark (OU 1998)
- Boel, Bent: The European Productivity Agency. Politics of productivity
and transatlantic relations, 1953-61 (KU 1998)
- Bonde, Hans: Kroppens sprog – dansk idræt i køns- og religionssocio-
logisk lys 1880 – ca. 1935 (KU 1991)
- Bregnsbo, Michael: Samfundsorden og statsmagt set fra prædikestolen.
Udviklingen i præsternes syn på samfundsorden og statsmagt i Dan-
mark 1750-1848, belyst ved trykte prædikener (KU 1994)
- Brimnes, Niels: European Authority and Caste Disputes in South India
1650-1850 (ÅU 1996)
- Brockdorff, Hans Henrik: Russisk kultur og bevidsthed, 1985-90. En
analyse af omstillingsfasen fra Sovjetsamfund til demokrati (OU
1997)
- Brøndal, Jørn: National Identity and Midwestern Politics. Scandinavian-
American Involvement in the Progressive Movements of Wisconsin, c.
1890-1914 (KU 1999)
- Bugge, Henriette: Mission and Tamil Society (KU 1992)
- Bugge, Peter Christian: Tjekkisk nationsdannelse, national selvforståel-
se og politik 1780-1914 (ÅU 1994)
- Bæhrenholdt, Jørgen Ole: Bygdeliv. Livsformer og bosætningsmønster i
Nordatlanten. Om fiskeriafhængige bygder i Island og Færøerne
(RUC 1992)
- Bærentsen, Lars: Besættelse, befrielse og borgerkrig i Grækenland 1944
(KU 1990)

- Christensen, Hilda Rømer: Mellem Backfish og pæne piger. Køn og kultur i KFUK 1883-1940 (ÅU 1991)
- Christensen, Jens Ole: I Tysklands skygge. Dansk forsvarsplanlægning 1872-1909. Det militære aspekt (KU 1997)
- Christensen, Lars Kjølhede: Det moderne arbejde. Kulturelle og institutionelle forandringer af arbejdet i den danske tekstilindustri 1895-1940 (Center for Arbejderkulturstudier, KU 1999)
- Christensen, Stephen Turk: Epistola ad Mahumetem – en preliminær tolkning (KU 1993)
- Clemmensen, Niels: Foreninger i Danmark. Studier i det tidlige foreningsvæsens opkomst, udvikling og funktioner i Danmark i det 19. århundrede med særlig vægt på sparekasserne indtil ca. 1880 (ÅU 1993)
- Eigaard, Søren: Grundloven 40 år (OU 1993)
- Eriksen, Sidsel: Den danske afholdsbevægelses udvikling og karakter 1880-1920 (KU 1992)
- Flensted-Jensen, Pernille: The Poleis of the Chalkidic Peninsula until the Macedonian Conquest (KU 1998)
- Fransen, Peter: Varetransport på Fyn via havn og jernbane 1865-1920 (OU 1996)
- Fritzbøger, Bo: Danske skove før udskiftningen (KU 1991)
- Gilkær, Hans Torben: Liber Celistis Imperatoris ad Reges: et fyrstespejl. Politiske idéer hos den hellige Birgitta og hendes spanske skriftefader Alfons Pecha (OU 1992)
- Gissel, Jon A. P.: Curtius' beretning om Alexander: en historiografisk analyse (KU 1997)
- Grinder-Hansen, Kjeld: Den pengebaserede økonomi og møntcirkulation i perioden 1241- ca. 1340 (KU 1996)
- Guldberg, Mette: Vareproduktion og handel i Vestjylland (ÅU 1998)
- Hansen, Else: En koral i tidens strøm – RUC 1972-1997 (RUC 1998)
- Hansen, Hans Schultz: Danskheden i Sydslesvig 1840-1918 som folkelig og national bevægelse (ÅU 1990)
- Harding, Merete: Salige er de, som er forfulgte for retfærdigheds skyld. Studier i donatismens historie I-II (KU 1990)
- Heide, Lars: Hulkort og teknologi. Teknisk udvikling og anvendelse i Danmark indtil 1970 (OU 1990)

- Hjelmar, Traute: Krausismen i Spanien og dens indflydelse i Latinamerika. Case Study: Costa Rica (OU 1996)
- Hoberg, Solvejg: Kong Hans og nordisk politik 1483-1498 med særligt henblik på forholdet til det norske rigsråd (ÅU 1998)
- Holten, Birgitte: »Og dog så vidt om jorden...« Danmark og Brasilien i det 19. århundrede (KU 1998)
- Hvidt, Martin: Water, Technology and Development. A Farm-level Analysis of current Efforts to improve the Performance of the Egyptian Irrigation System (OU 1995)
- Jacobsen, Erik Thostrup: »Som om intet var hændt«. Den danske folkekirke under besættelsen (KU 1991)
- Jacobsen, Gurli: Handel und Händler in den westlichen Römischen Provinzen während der römischen Kaiserzeit (KU 1990)
- Jensen, Hans Jørgen Winther: Diffusion af ny teknologi på bondebrug i Danmark 1800-1915 (KU 1999)
- Jacobsen, Elin Sudanna: Færøsk alkoholkultur i historisk perspektiv (ÅU 1996)
- Jensen, Grethe: Den unge Orla Lehmann (KU 1990)
- Jensen, Leon Dalgas: Politisk kamp om Danmarks importpolitik 1945-48 (RUC 1992)
- Júliusson, Arni Daniel: Bønder i pestens tid. Landbrug, godsdrift og social konflikt i senmiddelalderens islandske bondesamfund (KU 1997)
- Jørgensen, Per: Dansk Idrætsforbund og sportens gennembrud (OU 1996)
- Karnow, Henrik: Den danske ingeniørs historie 1850-1920 (KU 1996)
- Knudsen, Anders Leegaard: Studier i Saxo Grammaticus: Gesta Danorum og værketets eftervirkning i middelalderen (KU 1992)
- Kolstrup, Søren: Velfærdsstatens rødder. Fra kommunesocialisme til folkepension (RUC 1997)
- Krasilnikoff, Jens: Landskab, arbejde og grænser. En landskabshistorisk undersøgelse af oldtidens Attika (OU 1998)
- Kruse, Tove Elisabeth: Tro, helhed og videnskab hos 14-1600-tallets naturforskere (RUC 1995)
- Kühl, Jørgen: Tyskere i øst. En undersøgelse af de tyske minoriteter i Central- og Østeuropa, Sovjetunionen og dens efterfølgerstater i tiden 1918-1993 med særligt henblik på udviklingen efter omvæltningerne i 1989 (ÅU 1994)

- Langen, Ulrik L.: I mindernes vold – et studie i restaurationstiden (1814-1830) og dens kongelige ceremonier (RUC 1998)
- Larsen, Hans Kryger: Holdninger til industriel udvikling i Sverige, Finland og Danmark 1870-1920 (KU 1996)
- Lassen, Eva Maria: Den romerske faderskikkelse (OU 1990)
- Laursen, Johnny: Det tyske socialdemokrati, Preussen og Weimardemokratiets fald 1930-33 (ÅU 1992)
- Mackintosh, Jette: Danskere i Midtvesten. Elk Horn-Kimballton bosættelsen 1870-1925 (KU 1991)
- Madsen, Bent: Landbruget i Danmarks vikingetid (KU 1992)
- Madsen, Otto: Et nyttigt og gavnligt postværk. Postvæsenets historie 1624-1711 (OU 1992)
- Mikkelsen, Jørgen: Land – By – Øvrighed. Studier i sjællandsk økonomi og administration ca. 1740-1807 med henblik på Korsør, Skelskør og Slagelse (KU 1996)
- Mogensen, Margit: Danmark og verdensudstillingerne i det 19. århundrede (KU 1998)
- Mortensen, Michael: Dansk artilleri indtil 1600 (ÅU 1996)
- Mouritsen, Henrik: Election, Magistrates and Municipal Elite. Studies in Pompeian Epigraphy (KU 1990)
- Mygind, Finn: Tyskland og Storbritannien i komparativt perspektiv. Sonderweg og Whig-fortolkningerne og den komparative metode (ÅU 1998)
- Møller, Jytte Aagot: Jordemoderfaglig teori og metode I-II (RUC 1999)
- Møller, Jørn: Gamle idrætslege i Danmark (OU 1993)
- Necef, Mehmet Ümit: Ethnic Identity and Language Shift among young Turks in Denmark (OU 1997)
- Nielsen, Carsten Tage: Historie til aftenkaffen – en historiekulturel analyse af tv-nyhedsformidlingen som historieproducerende diskurs (RUC 1996)
- Nielsen, Hanne Rimmen: Troende og dygtige lærerinder. Lærerindeuddannelse og -fællesskab på Århus (Kvinde)-seminarium 1909-1950. En kvindekulturs rum og forestillinger (ÅU 1991)
- Nielsen, Niels Kayser: Fra Robin Hood til fodbold – en kulturanalytisk studie i arbejderklassens kropskultur i England i 1800-tallet (OU 1991)
- Nielsen, Torben K.: Bispetranslationer, politisk tænkning og kanonisk ret hos pave Innocens III i perioden 1198-1200 (ÅU 1997)

- Nordgren, Ingemar: Goterkällan. Goterna. Religion, Organisation, Struktur. Om den gotiska ethniciteten (OU 1999)
- Nørlund, Irene: Textile Production in Vietnam 1880-1940 (KU 1994)
- Odgaard, Ole: Private Enterprises in Rural China – Impact on Resource Mobilization and Stratification (KU 1991)
- Olden-Jørgensen, Sebastian: Magtudøvelse og magtscenesættelse under den ældre danske enevælde 1660-1730 (KU 1997)
- Olesen, Asta: Islam and Politics in Afghanistan 1880-1987 (ÅU 1991)
- Pedersen, Jan: Teknologisk udvikling i maskinindustrien: Burmeister & Wain 1875-1939 (KU 1996)
- Pedersen, Karl Peder: Enevældens amtmænd. Danske amtmænds rolle, funktion og betydning i den enevældige forvaltning (Det retsvidenskabelige institut A, Juridisk fakultet, KU 1997)
- Pelt, Mogens: Tobak og politik. Grækenland og Tyskland 1922-1940 (KU 1993)
- Poulsen, Niels Bjerre: Organizing the American Right 1945-1964 (KU 1993)
- Rasmussen, Anders Holm: Thukydid's opfattelse af den peloponnesiske krig (KU 1998)
- Rasmussen, Carsten Porskrog: De danske eksportvognmænd og deres organisationer 1925-88 (ÅU 1990)
- Rasmussen, Jens: Biskop Nicolai Faber. En fynsk biskop i en brydningstid fra slutningen af enevælden (OU 1996)
- Rasmussen, Susanne William: Om de offentlige prodigier i romersk religion under republikken (KU 1997)
- Rasmussen, Søren Hein: Sære alliancer. Politiske bevægelser i efterkrigstidens Danmark (ÅU 1995)
- Reinicke, Kenneth: Madonna og Macho, en institutionel og sociokulturel analyse af kønskonstruktion og feminisme i Italien (RUC 1999)
- Sane, Henrik Zip: Stationsbyborgeren. En skabelsesberetning – Farum 1900-1920 (Danmarks Lærerhøjskole 1996)
- Sano, Hans-Otto: En undersøgelse af ændringer i den zambiske landbrugspolitik i 1980'erne og disses virkninger på småbønderne (KU 1990)
- Schmidt, Regin: FBI and the origins of federal political surveillance 1919-1943 (KU 1996)

- Selch-Jensen, Carsten: Fromme gaver i senmiddelalderlige lybske testamenter (OU 1997)
- Skriver, Jens: Hoveriet og arbejdskraftens organisering ved Wilhelmsborg, Moesgaard, Østergaard, Marselisborg og Constantinsborg fra o. 1700 til hoveriets afvikling i midten af forrige århundrede (ÅU 1991)
- Stilling, Niels Peter: De nye byer. Stationsbyernes befolkningsforhold og funktion 1840-1940 (KU 1990)
- Stolten, Hans Erik Jakobsgaard: Diskussion om Sydafrika (KU 1994)
- Svendrup, Torben: Christian den andens kirkepolitik i Danmark 1513-1523 (KU 1993)
- Tengberg, Niels: En undersøgelse af den specifikt europæiske identitet (RUC 1998)
- Thelle, Hatla Helwg: Reformer i Kinas udenrigsøkonomiske system 1979-1989 (KU 1994)
- Thomassen, Jesper: Sognepræsten som statstjener 1536-1660 (OU 1997)
- Thuesen, Søren Thue: Fremmed blandt landsmænd. Kateketinstitutionen i Grønland (ÅU 1992)
- Vilhjálmsón, Vilhjálmur Örn: Det islandske landnam (ÅU 1992)
- Vollertsen, Niels: Det danske mindretals historie 1945-1948 (ÅU 1991)
- Warring, Anette: Tyskerpiger – i krig og kærlighed (RUC 1994)
- Wien, Charlotte: The Retrieval Effectiveness of Arabic in on-line Public Access Catalogs. A laboratory Recall and Precision Analysis (OU 1998)
- Worm, Erik C.: Benedictus Canonicus. En fuldstændig beskrivelse af Rom (KU 1993)
- Zalewski, Barbara: Den nærsynede barmhjertighed (KU 1997)).